

Lausunto
20.12.2023

LAUSUNTO VALTION VÄYLÄVERKON INVESTOINTIOHJELMASTA VUOSILLE 2025-2032

Diaarinumero VÄYLÄ/6978/04.00/2023

Lausunnon antaja: Finnish Lapland Tourist Board ry / Lapin Matkailuelinkeinon Liitto (LME)

Lapissa matkailu on tärkeä elinkeino ja vetovoimatekijä, joka hyötyy monipuolisesta ja toimivasta liikennejärjestelmästä. Lapin matkailu on kasvanut ja kehittynyt voimakkaasti viime vuosina, ja alue houkuttelee matkailijoita kaikkialta maailmasta. Matkailun tarpeet tulee Lapissa huomioida asukkaiden tarpeiden lisäksi, koska matkailu on maakunnassa merkittävä elinkeino, tuoden 7,7% BKT:sta, joka on huomattavasti enemmän kuin koko maan tasolla 2,7% (luvut vuodelta 2019).

Vastaamme lausuntopyynnössä eriteltyihin kysymyksiin seuraavasti:

1. Onko mielestänne investointiohjelmassa kokonaisuutena onnistuttu vastaamaan sille asetettuihin tavoitteisiin ja muuttuneeseen toimintaympäristöön?

Lapin matkailun kehittämiseksi ja kilpailukyvyyn parantamiseksi on tärkeää, että alueella on hyvät ja turvalliset liikenneyhteydet sekä maalla, ilmassa että vesillä. Väyläverkon kehittämisessä on olennaista huomioida sekä ulkomailta, että kotimaasta, sujuvat henkilöliikenneyhteydet Lappiin ja matkailijoiden liikkuminen Lapin sisällä sekä liikenteen solmukohdista matkakohteeseen, matkailukeskusten sisällä, että niiden välillä.

2. Ovatko investointiohjelman perustelut vaikutusten kautta tasapuoliset ja selkeät?

Lapin matkailun kannalta olisi toivottavaa saada enemmän panostusta sellaisiin hankkeisiin, jotka parantavat alueen saavutettavuutta, turvallisuutta ja elinkeinoelämän kilpailukykyä. Nyt esitetyssä investointiohjelmassa on edelleen hyvin vähän investointeja Lapin väyläverkkoon. Nämä investoinnit eivät riitä pitämään väyläverkkoa turvallisena ja palvelemaan tarvittavaa liikennemäärää eikä näin ollen myöskään palvelemaan elinkeinon tarpeita. Lapin osalta maantieverkostolla on erityisen suuri merkitys, koska rataverkko kattaa vain osin läntisen ja eteläisen Lapin.

3. Miten muuttaisitte investointiohjelmaa Liikenne 12 mukaisen liikennemuotokohtaisen talouskehityksen puitteissa ja miten perustelette muutosten paremmat vaikutukset?

Rataverkko

Lapin matkailun kannalta olisi hyödyllistä kehittää rataväyläverkkoa, joka mahdollistaisi monipuolisemmat ja kestävämmät liikkumisvaihtoehdot alueella. Matkailijoiden kiinnostus junalla

matkustamista kohtaan kasvaa vahvasti ilmastotietoisuuden kasvun myötä. Tällä hetkellä suurin osa junalla Lappiin saapuvista matkailijoista on kotimaisia. Tulevaisuudessa myös rajat ylittävälle kansainväliselle junamatkailulle tulee luoda paremmat edellytykset. Vuonna 2024 valmistuva Laurila – Tornio – valtakunnan raja -rautatien sähköistys ja peruskunnostaminen mahdollistaa Ruotsista tulevan junaliikenteen yhteensovittamisen Suomen junaliikenteen kanssa. Liikenne ja aikataulut molemmin puolin rajaa tulee sovittaa yhteen niin, että Ruotsin läpi Keski-Euroopasta tuleva matkailija voi jatkaa matkaansa junalla sujuvasti Suomen puolella. VR tarvitsee reitin liikennöimiseksi valtion tukea. Myös yhteys Tornioista pohjoiseen, Lappiin, tulisi huomioida toteutuksessa, ei vain Tornioista etelään.

Hallitusohjelmassakin mukana oleva Kolarin radan sähköistyksen suunnittelu ja toteuttaminen on tärkeä henkilöliikenteen kasvattamisen edellytys Tunturi-Lapin alueelle, jossa on merkittävää matkailuliiketoimintaa useammassa matkailukohteessa. Kolarin rata palvelee sekä Tornionjokilaaksoa, Yllästä, Leviä, Muoniota, Enontekiötä että laajasti ympäröiviä alueita. Kolarin radan jatkaminen Tunturiradana Ylläkselle, Leville, Sodankylään ja edelleen Kemijärvelle palvelisi tulevaisuudessa kasvavaa junamatkailijoiden joukkoa. Toteutuksen tulisi näkyä myös investointiohjelmassa.

Myös rataosuuden Kemijärvi – Salla liikennöintiin palauttaminen tulisi suunnitella ja toteuttaa. Lapissa tehtävien investointien lisäksi koko pääradan riittävä kunto ja kapasiteetti on oleellista Lappiin tulevalle rautatieliikenteelle.

Maantieliikenne

Maantieliikenteen taso ja turvallisuus ovat tärkeitä Lapin matkailulle. Nyt esitetyssä investointiohjelmassa on kuitenkin aivan liian vähän investointeja tieverkkoon Lapissa. Suunnitellut parannukset Enontekiöllä ovat erittäin tarpeellisia, mutta myös koko VT21 riittävän hyvä kunto olisi varmistettava. Esitetty investointitaso ei takaa liikenteen tasoa ja riittävää turvallisuutta. Etenkin kotimaisista asiakkaista moni saapuu Lappiin maanteitse omalla autolla. Myös lentäen tai junalla saapuvat siirtyvät Lapissa matkailukohteisiin, palveluiden luo ja luontokohteisiin maanteitse. Tie 940 Äkäslompolosta Muotkavaaraan on esimerkki tiestä, jota matkailijat käyttävät paljon liikkuaan matkailukohteiden ja luontokohteiden välillä. Se on kuitenkin kapea ja huonossa kunnossa ja sen takia vaarallinen. Sen leventämisen ja kunnostamisen suunnittelu ja toteuttaminen pitäisi lisätä investointiohjelmaan. Lisäksi maantieliikenteen hiilijalanjäljen pienentämiseksi tulee myös varmistaa vaihtoehtoisten käyttövoimien jakeluverkoston laajeneminen.

4. Miten kehittäisitte investointiohjelman laatimisen prosessia, sen päivittämistä ja seuranta?

Investointiohjelman laatimisen prosessia, sen päivittämistä ja seuranta voisi kehittää seuraavilla tavoilla: lisääsimme sidosryhmien osallistumista ja vuorovaikutusta investointiohjelman laatimisen eri vaiheissa lisäämällä enemmän työpajoja, kuulemistilaisuuksia ja kyselyitä eri toimijoille. Kehittäminen myös investointiohjelman joustavuuteen ja reagointikykyyn muuttuviin tilanteisiin ja tarpeisiin olisi tarpeen esimerkiksi mahdollistamalla hankkeiden siirtämisen, lisäämisen tai poistamisen investointiohjelmasta perustelluista syistä ja vaikutusarvioinnin perusteella. Näillä kehittämistoimilla investointiohjelma olisi paremmin vastuullinen, osallistava, ajantasainen ja vaikuttava.

Investointiohjelman päivittyessä vuosittain, luonnosten väliset erot olisi hyvä tuoda esille tiivistettynä, jotta muutoksiin luonnosten välillä olisi sujuvampaa ottaa kantaa.

Finnish Lapland Tourist Board ry / Lapin matkailuelinkeinon liitto

Valtatie 82 A 4, 99100 Kittilä

www.lme.fi

5. Minkä investointiohjelman ulkopuolisten kohteiden suunnittelua tulisi vaikuttavuuden perusteella edistää lähivuosina?

Investointiohjelman ulkopuolisten kohteiden suunnittelussa tulisi tehdä vaikuttavia toimia liikenteen päästöjen, energiatehokkuuden, turvallisuuden ja terveyden parantamiseksi sekä Lapin matkailun digitalisaation ja automatisaation edistämiseksi. Matkaketjuista tulisi saada asiakaslähtöisiä ja helposti löydettävissä, sekä digitaalisesti varattavissa olevia. Sallan radan rakentaminen, VT21 laajemman perusparantamisen ja tien 940 kunnostuksen tulisi olla mukana ulkopuolisten kohteiden listauksessa.

6. Miten muuten haluatte kommentoida investointiohjelmää?

Liikennejärjestelmäsuunnittelussa ja väyläinvestoinneissa on tärkeää huomioida kestävyden kaikki osa-alueet. Raideliikenteen kehittämällä on merkittävä vaikutus ekologiseen kestävyteen. Taloudellisen ja sosiaalisen kestävyden näkökulmasta on tärkeää tehdä väyläinvestointeja, jotka mahdollistavat matkailun ja muiden toimialojen kehittymisen myös kasvukeskusten ulkopuolella. Ne luovat työpaikkoja ja mahdollistavat asumisen ja elämisen peruspalveluineen pienemmilläkin paikkakunnilla.

Kunnioitavasti,
Lapin Matkailuelinkeinon liitto

Finnish Lapland Tourist Board ry (Lapin Matkailuelinkeinon liitto ("LME")) on Lapin matkailuyrittäjien yhdistys, jonka tavoitteena on valvoa matkailualalla toimivien yrittäjien yleisiä ja yhteisiä etuja, edistää jäsentensä välistä yhteistoimintaa, parantaa alan yleisiä toimintaedellytyksiä ja nostaa matkailualan arvostusta. Matkailuala työllistää Lapissa n. 8.000-10.000 htv ja vuotuinen suora liikevaihto on 1,1 mrd euroa.